

Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji

Warszawa, 07 czerwca 2016r.

WAŻNE DOKUMENTY

- ▶ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020;
- ▶ Ustawa z 09 października 2015r. o rewitalizacji;
- ▶ Ustawa z 08 marca 1990r. o samorządzie gminnym;
- ▶ Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego.

Dojrzała rewitalizacja opiera się na dojrzałej partycypacji

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA - DEFINICJA

Partycypacja –
uczestniczenie – relacja
między elementem
jakiejś organizacji a tą
organizacją

Partycypacja –
udział mieszkańców w
działaniach
zbiorowych,
podejmowanych w
społeczności/ach,
do których oni
przynależą lub w
których żyją na co
dzień

Partycypacja -
współuczestniczeniu w
tworzeniu projektu,
wyrażeniu własnej
opinii i potrzeb
dotyczących danego
terenu, pamiętając, że
ostateczna decyzja
spoczywa na
samorządzie

Partycypacja - udział obywateli w podejmowaniu publicznych decyzji,
świadome i aktywne uczestnictwo mieszkańców we współdecydowaniu w
sprawach, które ich dotyczących

DRABINA PARTYCYPACJI

Ludzie wiedzą
najlepiej, czego
im potrzeba

DRABINA PARTYCYPACJI

Brak kontaktu władzy z mieszkańcami jest dziś nie tylko formą sprawowania władzy skrajnie złą, ale też – niezgodną z prawem.

Informowanie to najprostsza forma uczestnictwa, angażująca obywateli w najmniejszym stopniu. Sprowadza ich jedynie do roli biernych odbiorców.

Poza poinformowaniem, władza daje obywatelom możliwość wypowiedzenia się na temat planowanych działań. Osoby uczestniczące w konsultacjach występują niejako w roli „doradców”, których pyta się o zdanie i opinie w konkretnej sprawie.

Partnerstwo pomiędzy władzą a obywatelami polegające na przekazaniu obywatelom części kompetencji (ale i tym samym odpowiedzialności) dotyczących podejmowanych działań i decyzji.

CELE PARTYCYPACJI

- wyrażenie potrzeb i życzeń mieszkańców
- edukacja, rozwijanie kompetencji obywatelskich
- integracja – między sobą i z miejscem zamieszkania
- zmniejszenie oporu na wprowadzanie zmian
- kreatywne pomysły – praca grupowa

CECHY DOBREJ PARTYCYPACJI

- właściwy moment
- współpraca, możliwość współtworzenia
- realność dialogu
- egzekwowanie przejrzystości procesu i dostępu do informacji
- dbałość o wyjaśnianie i akceptację reguł rządzących dziedziną, której dotyczy projekt
- kompetencje i współpraca profesjonalistów
- realizm i odwaga, a nie roszczeniowość żądań
- wykorzystanie wielości kanałów i sposobów komunikacji (także interaktywnych)

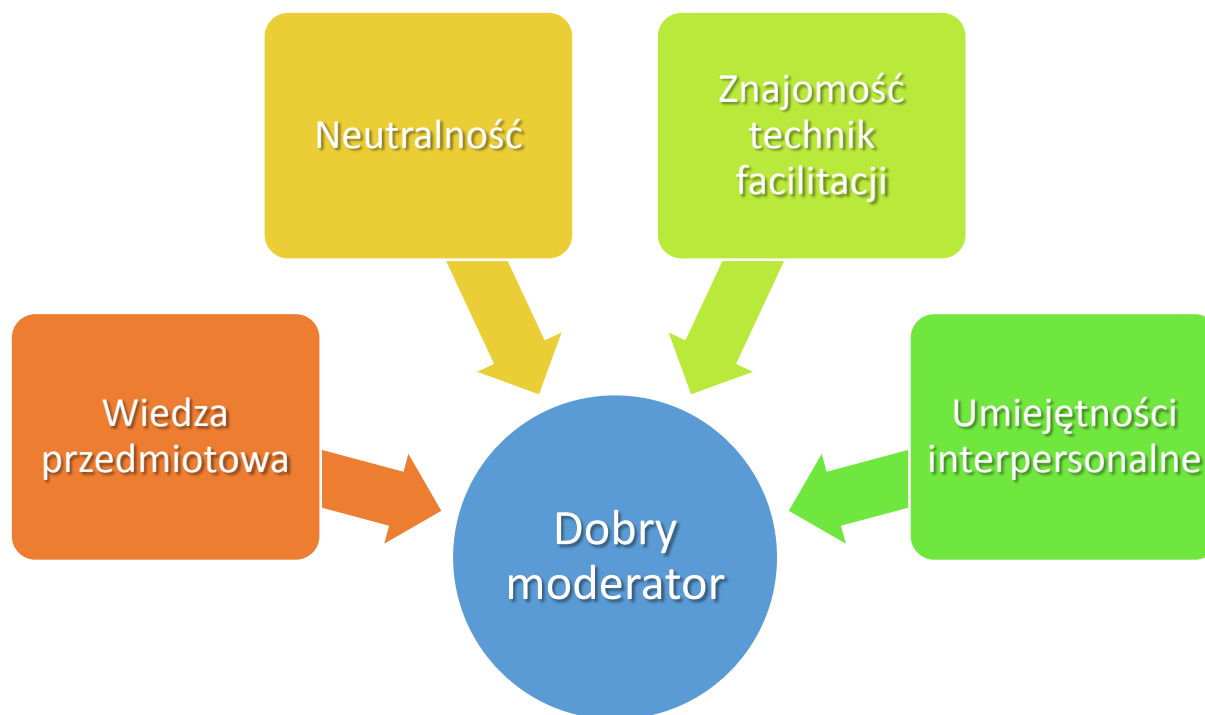
CECHY DOBREJ PARTYCYPACJI

Czyli:

równość
odpowiedzialność
współpraca
uczciwość
transparentność

CECHY DOBREJ PARTYCYPACJI

Kompetentny zespół ds. partycypacji

FORMY PARTYCYPACJI

- spacery badawcze
- mobilne punkty konsultacyjne
- stały punkt konsultacyjno-informacyjny
- wizyty w podwórkach lub mikro-festyny sąsiedzkie
- wywiady (badania jakościowe)
- sondy, ankiety (badania ilościowe)
- pula środków, o której decydują sami mieszkańcy (jak budżet partycypacyjny)
- możliwość zgłoszenia własnych zadań przy wkładzie koncepcyjnym lub niematerialnym (inicjatywa lokalna)
- debaty

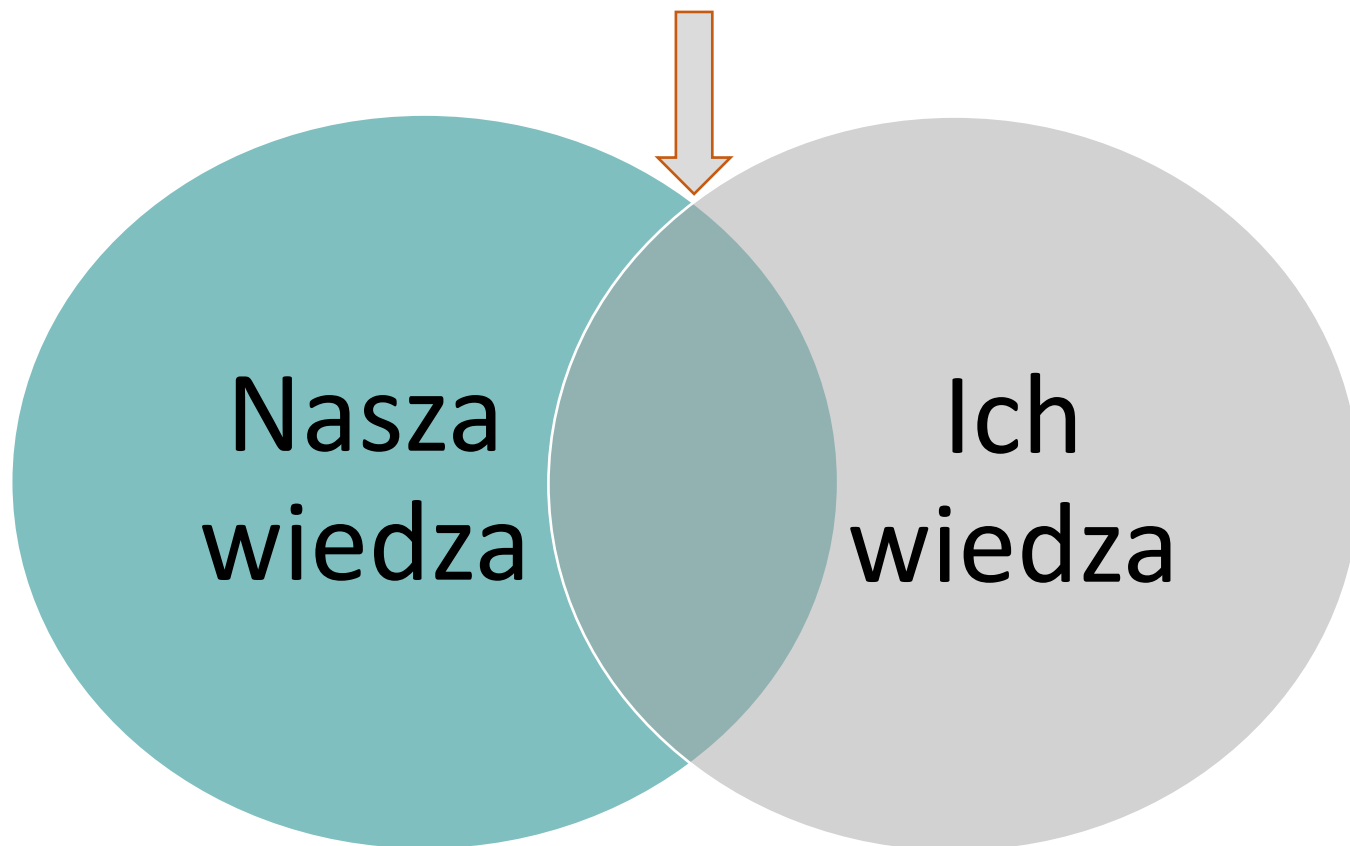
INFORMOWANIE W PARTYCYPACJI

Jak informujemy?

- Rzetelnie - plusy i minusy proponowanych rozwiązań;
- Powszechnie i różnorodnie – plakaty, ulotki, internet, radio, lokalna telewizja, bezpłatna gazeta,
- W odpowiednim czasie - informacja musi być podana odpowiednio wcześniej;
- W formie dostosowanej do kompetencji odbiorców- prosty język,

KOMUNIKACJA W PARTYCYPACJI

Czyja wiedza (wizja rzeczywistości) jest ważniejsza?

KORZYŚCI Z PARTYCYPACJI

PARTYCYPACJA W USTAWIE O REWITALIZACJI

Podstawą wszystkich działań rewitalizacyjnych jest odpowiedź na problemy społeczne, zaś działania w sferze planistycznej, technicznej, środowiskowej lub gospodarczej mają charakter uzupełniający

Art. 5. 1. Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez **uczestnictwo w konsultacjach społecznych** oraz **w pracach Komitetu Rewitalizacji**, o którym mowa w art. 7 ustawy.

Partycypacja dotyczy każdego etapu procesu rewitalizacji

PARTYCYPACJA

PRZYGOTOWANIE

PROWADZENIE

OCENA

INTERESARIUSZE

Rewitalizacja, stanowiąca zasadniczo zadanie publiczne, prowadzona ma być nie tylko przez podmioty publiczne, lecz przez interesariuszy tego procesu

Definicja interesariuszy - są to osoby lub inne organizacje, które uczestniczą w tworzeniu projektu (biorą czynny udział w jego realizacji) lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego wdrożenia. Interesariusze mogą wywierać wpływ na daną organizację.

INTERESARIUSZE W REWITALIZACJI

1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
2. inni mieszkańcy gminy;
3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym ngo;
5. JST i ich jednostki organizacyjne;
6. organy władzy publicznej;
7. podmioty realizujące uprawnienia Skarbu Państwa.

INTERESARIUSZE W REWITALIZACJI

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji, o których mowa ustawie polegają w szczególności na:

- 1) **poznaniu potrzeb i oczekiwań** interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- 2) **prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych** o procesie rewitalizacji,
- 3) **inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu i integracji** wokół rewitalizacji;
- 4) **zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów**, w szczególności GPR;
- 5) **wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy**;
- 6) **zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.**

DWIE PODSTAWOWE FORMY PARTYCYPACJI

Ustawa przewiduje dwie obligatoryjne formy partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji:

- konsultacje społeczne;
- powołanie Komitetu Rewitalizacji.

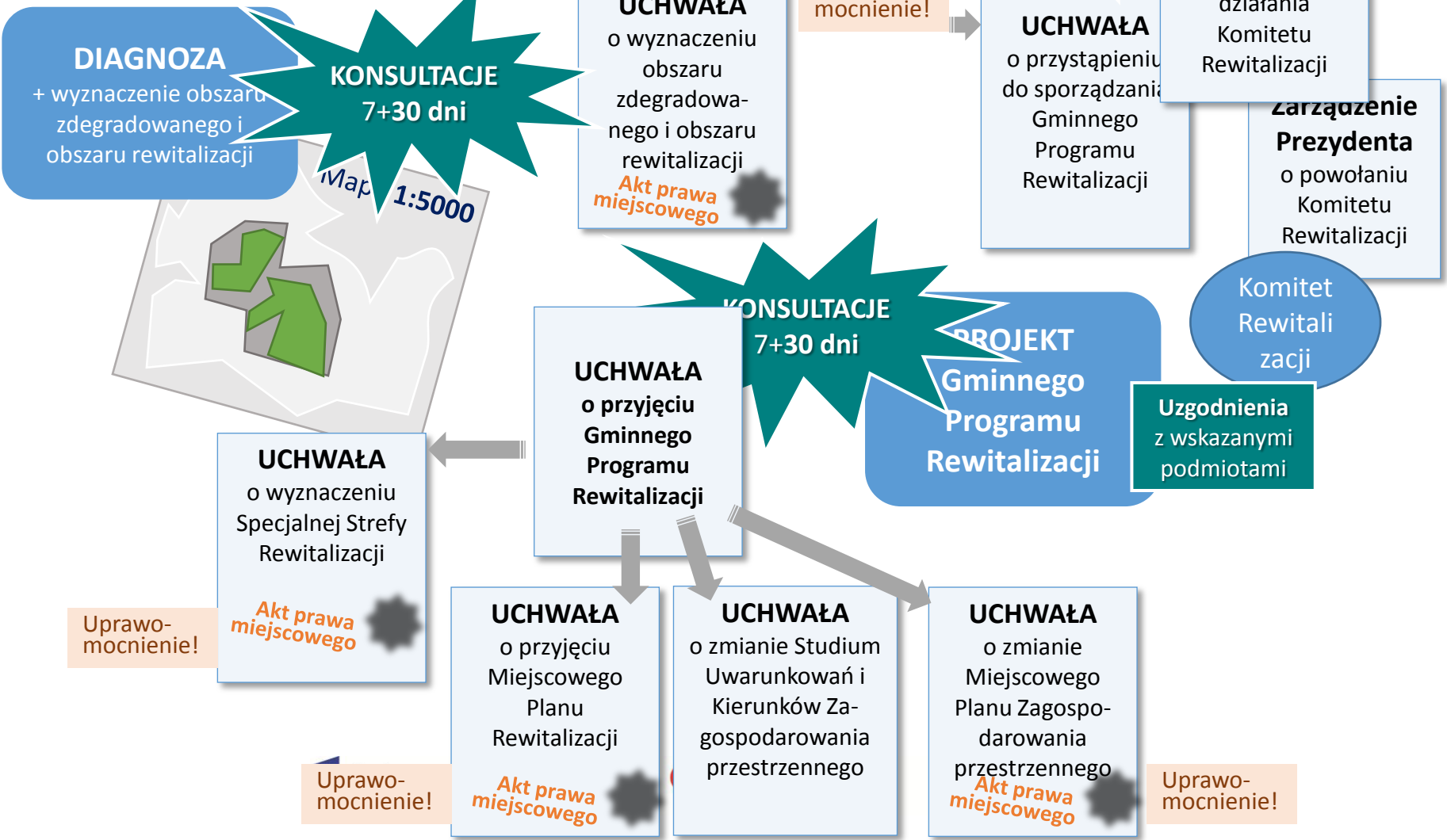

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Ustawa przewiduje obowiązek przeprowadzenia konsultacji społecznych w toku procedowania aktów przyjmowanych w oparciu o jej przepisy, tj:

- uchwały w przedmiocie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;
- gminnego programu rewitalizacji;
- uchwały ustalającej zasady wyznaczania składu i zasady działania Komitetu Rewitalizacji.

Konsultacje w procedurze GPR...

KONSULTACJE SPOŁECZNE - ZASADY

1. ustawa precyzuje (w art. 6 ust. 1), że organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie konsultacji społecznych jest wójt – niezależnie od tego, jakiemu podmiotowi zleci ich przeprowadzenie;
2. nie później niż w terminie 7 dni przed dniem przeprowadzenia konsultacji należy powiadomić o ich rozpoczęciu oraz formach w jakich mają być prowadzone;
3. minimalne wymogi dotyczące zawiadomienia, wskazując że powinno ono zostać dokonano co najmniej w formie obwieszczenia, a także ogłoszenia w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie oraz ogłoszenia na stronie podmiotowej gminy w BIP;

KONSULTACJE SPOŁECZNE - ZASADY

- ogólną wytyczną przeprowadzania konsultacji społecznych, wynikającą z partycypacyjnego charakteru rewitalizacji, jest nakaz prowadzenia ich w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści i odniesienie się do nich.
- w przypadku, gdy jest to uzasadnione specyfiką konsultowanych treści, konsultacje społeczne powinny być prowadzone z użyciem wizualizacji oraz sporządzonych w języku niespecjalistycznym skrótów i zestawień informacji zawartych w dokumentach poddawanych konsultacjom;

KONSULTACJE SPOŁECZNE - ZASADY

6. podstawową i obligatoryjną formą prowadzenia konsultacji społecznych do przeprowadzenia w każdym przypadku, jest zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularzy zamieszczonych na stronie podmiotowej gminy w BIP;
7. uzupełniającymi formami, z których należy skorzystać obowiązkowo z co najmniej dwóch, są: spotkania, debaty, warsztaty, spacer studyjne, ankiety, wywiady, wykorzystanie grup przedstawicielskich lub zbieranie uwag ustnych;

KONSULTACJE SPOŁECZNE - ZASADY

8. termin na składanie uwag (podstawowa forma konsultacji) nie krótszego niż 30 dni, licząc od dnia powiadomienia o konsultacjach;
9. po wyznaczeniu obszaru rewitalizacji konsultacje społeczne (w formach spotkań, debat, warsztatów, spacerów studyjnych, ankiet, wywiadów, wykorzystania grup przedstawicielskich lub zbierania uwag ustnych) prowadzi się na tym obszarze lub, jeżeli nie jest to możliwe, w jego najbliższym sąsiedztwie.

KONSULTACJE SPOŁECZNE - ZASADY

10. zakończenie danej formy prowadzenia konsultacji społecznych rodzi po stronie wójta obowiązek niezwłocznego opracowania informacji podsumowującej przebieg tej formy;
11. informacja zawierać ma dane o miejscu i czasie przeprowadzenia konsultacji oraz omówienie ich przebiegu. W przypadku podstawowej formy konsultacji (zbieranie uwag) niezbędne jest ponadto zawarcie w informacji treści wszystkich uwag wraz z omówieniem sposobu odniesienia się do nich wójta. Zamieszczenie tej informacji, w odniesieniu do każdej z form konsultacji społecznych, na stronie podmiotowej BIP gminy, stanowi czynność przesądzającą o uznaniu konsultacji społecznych za zakończone. Dopiero wówczas możliwe jest przejście do kolejnych faz procedur.

KONSULTACJE SPOŁECZNE - WAŻNE

Naruszenie przepisów dotyczących sposobu prowadzenia konsultacji społecznych stanowić będzie w efekcie naruszenie sposobu procedowania nad projektami aktów, których przyjęcie poprzedzone jest konsultacjami. W przypadku aktów, które kontrolowane są przez sądy administracyjne na podstawie art. 101 ustawy o samorządzie gminnym, prowadzić to może do stwierdzenia nieważności takiego aktu.

KOMITET REWITALIZACJI

Ustawa przewiduje obowiązek powołania organu o funkcji opiniodawczo-doradczej – Komitetu Rewitalizacji (KR)

- KR nie stanowi nowego organu gminy, lecz podmiot, który nie dysponuje żadnymi uprawnieniami władczymi;
- zadaniem KR jest dostarczanie w procesie rewitalizacji opinii i stanowisk, które mają pomóc gminie w prawidłowym ukształtowaniu jego przebiegu;
- na forum KR możliwe jest również prowadzenie dyskusji (dialogu) na temat planowanych rozwiązań, sposobu ich realizacji oraz ewaluacji rewitalizacji;

KR - POWOŁANIE I ZASADY DZIAŁANIA

Komitet stanowi organizacyjny łącznik między organami gminy a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, stanowiąc jeden ze środków zapewnienia partycypacyjnego charakteru rewitalizacji

- powołanie KR jest obowiązkowe, gmina ma natomiast określony margines uznania odnośnie momentu, w którym powoła Komitet;
- pierwszym etapem na drodze do powołania KR jest określenie przez radę gminy, w formie uchwały, zasad wyznaczania składu oraz zasada działania Komitetu Rewitalizacji;

KR – UCHWAŁA RADY GMINY

Podejmując uchwałę w sprawie zasad powołania KR, rada gminy musi kierować się wytycznymi:

- określić funkcję, zadania i uprawnienia KR (możliwość wydawania opinii, prowadzenia dialogu itd.);
- zapewnić, by w skład KR weszli przedstawiciele z odpowiednią wiedzą i doświadczeniem, niezbędnym do wykonywania zadań
- zapewnić grupom interesariuszy (np. izbom gospodarczym, porozumieniom NGO) inicjatywy w zakresie wskazania kandydatów do KR, co wzmocni partycypacyjny charakter tego ciała;

KR – ZARZĄDZENIE WÓJTA

- obowiązkiem wójta jest wydanie na podstawie uchwały dot. KR zarządzenia, w którym powołuje Komitet Rewitalizacji, wskazując konkretnych członków tego Komitetu, zgodnie z wytycznymi zawartymi w uchwale rady gminy;
- obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnia wójt. Wójt zobowiązany jest do zapewnienia środków gwarantujących funkcjonowanie Komitetu i wykonywanie jego zadań, takich jak przykładowo miejsce spotkań.

- w skład KR mogą wejść przedstawiciele gminy i jej jednostek organizacyjnych;
- w przypadku, gdy KR zajmuje stanowisko w drodze głosowania, przedstawiciele gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, w tym gminnych osób prawnych, nie biorą udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczy ono projektów dokumentów, których opracowanie jest zadaniem wójta;
- w przypadku gdy z uwagi na specyfikę gminy wyznaczone zostaną podobszary rewitalizacji, dopuszczalne jest powołanie osobnych Komitetów dla tych obszarów;
- KR powołany przed dniem wejścia w życie ustawy nie staje się z urzędu (lub wskutek np. zarządzenia wójta) Komitetem Rewitalizacji.

Dziękuję za uwagę

Maria Wiro-Kiro
Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych
ul. Jagiellońska 74, 03-301 Warszawa
www.mazowia.eu, www.funduszedlamazowska.eu/rewitalizacja

